

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

Miljø- og naturressursutvalgets betenkning over

Medlemsforslag om Norden som brobygger mellom i- og u-land i de globale klimaforhandlinger

1. Utvalgets forslag

Miljø- og naturressursutvalget foreslår at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer til

å sammen med Nordisk ministerråd å utvikle og gjennomføre tiltak som har som mål å fremme politisk dialog mellom et representativt utvalg av ministre i i-land og u-land for å forbedre forutsetningen for en klimaavtale i 2015

å arbeide aktivt for å fremme oppbygningen av *Green Climate Fund* samt å undersøke hvordan *Nordic Development Fund (NDF)* gjennom sitt virke kan understøtte *Green Climate Funds* virksomhet

2. Bakgrunn

Steen Gade har lagt fram et medlemsforslag om nordisk innsats som kan bidra til å forbedre forutsetningen for en global klimaavtale i 2015. Det konstateres at det viktigste mål for de nordiske lands klimapolitikk bør være å få resten av verden med i en global avtale, som kan stoppe de farlige endringer av jordens klima. Globalt har de nordiske land hver for seg en relativ sterk posisjon innenfor u-landsbistand og nyter en god anseelse bredt i verden av den grunn. Det er også tale om små land uten mistanke om geopolitisk agenda. Uoverensstemmelser mellom i- og u-land er til hinder for en ny klimaavtale og her kan Norden ha rollen som brobygger. Det påpekes at samlet som Norden vil de enkelte lands styrke bli mangedoblet. Denne styrkeposisjon bør utnyttes til å fremme dialogen mellom i-land og u-land om nødvendige tiltak for å oppnå 2-gradersmålsetningen, og hva som er realistiske forventninger til den kommende klimaavtale i 2015 samt finansieringen av Den grønne klimafond, som det var enighet om å opprette på COP 15 i København i 2009.

Konkret foreslås at de nordiske land sammen tar initiativ til at det avholdes klimamøter på høyeste nivå mellom de ansvarlige nordiske ministre og noen nøkkelaktører i andre land. Som første prioritet bør møtet inkludere representanter for de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS) og sammenslutning av sårbare land. Andre viktige aktører som Basic-landene (Brazil, Syd-Afrika, India, Kina), EU og USA bør også inndras og orienteres.

Nordisk Råd

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

Det påpekes at de nordiske land ved implementering av forslaget kan trekke på erfaringen av den såkalte Grønlandsdialog i forkant av COP15 i København 2009, som hadde som formål å fremme gjensidig forståelse og tillit. Videre, å bruke nordiske erfaringer fra likende tiltak i forbindelse med Baselkonvensjonen og Londonkonvensjonen i 1990-årene og 1980-årene.

I forslaget påpekes at et vesentlig hinder i klimaforhandlingene er kløften mellom industriland og u-land hva angår forventninger om finansiering av klimatiltak i u-land. Det henvises til beslutningen på COP15 i København å opprette et fond, *The Green Climate Fund* (GC-Fondet). Fondet er etablert og nå skal det finansieres. I forslaget oppfordres de nordiske land til å bakke opp om fondet.

3. Utvalgets synspunkter

Forslaget har vært til høring i NOAK-gruppen, en arbeidsgruppe i Nordisk ministerråd som arbeider med de globale klimaforhandlinger.

NOAK-gruppen henviser til at siste COP-møte i Warszawa i 2013 viste at det er mangel på tillit mellom de forhandlende parter. Forventningen fra utviklingslandene er høye, både hva angår utslippsreduksjoner og klimafinansiering. Utsiktene til å kunne imøtekomme disse forventninger er ikke gode, og mangelfulle framskritt kan forhindre en ny klimaavtale. NOAK gruppen mener derfor at «*outreach*» er nøkkelen til at bygge bro og tillit mellom partene. NOAK gruppen beskriver flere «*outreach*» tiltak på tjenestemannsnivå som gruppen har initiert. Noen er gjennomført og vurderes vellykket, og andre er under planlegging. NOAK gruppen er ved å utvikle sin arbeidsplan og forslag herom vil fremlegges på MR-Miljø møte i Reykjavik i april. NOAKs plan er å styrke sin «*outreach*» virksomhet på veien til COP21 i Paris i 2015, både på ministernivå og på tjenestemannsnivå. NOAK-gruppen henviser til forskjellige internasjonale fora som de nordiske land kan utnytte som plattform for å bygge tillit. Videre, at kontakter utenfor møtene mellom enkelte nordiske land og andre land også kan fungere til samme formål. NOAK har i sitt arbeid hatt fokus på de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS).

NOAK gruppen opplyser at Danmark, Norge og Sverige har fått plass i *The Green Climate Fund* (GC-Fondets) styre, og har kontakt seg imellom i det arbeidet. Det arbeides med å operasjonalisere fondet og finne kapital til selve virksomheten.

Sekretariatet har orientert Jens Stoltenberg, FNs generalsekretærs spesialutsending for klimaet, om initiativet. Tilbakemeldingen var positiv.

Sekretariatet har vært i kontakt med Sekretariatet til FNs Klimakonvensjon i Bonn for å undersøke om det finnes liknende initiativ i forbindelse med de globale klimaforhandlinger. Klimasekretariatet har opplyst om flere tiltak for å bedre forutsetningen for forhandlingene. EU og flere u-land (også fra AOSIS og LDC gruppene) har dannet en uformell gruppe som har hatt flere møter, den såkalte «*Progressive Group*¹» (også kalt *Carta-*

¹ Definition: A collection of 27 countries seeking ambitious outcomes from the UNFCCC process and low carbon domestic output. Founded in 2010. Participating

gena Group). Møter på ministernivå har vært arrangert i forbindelse med åpningen av FNs generalforsamling. Denne gruppen var instrumental i å utvikle en avtale på COP17 i Durban i 2011, den såkalte Durban Plattform.

Nordisk Råd

Klimasekretariatet i Bonn opplyser at Tyskland har arrangert den såkalte Petersberg klimadialog² årlig siden 2010 i samarbeid med det kommende formannskap i klimakonvensjonen. Det er tale om ca. 30 land som er representert på høyt nivå. Et fåtall land fra AOSIS og LDC gruppen av land er invitert til disse møter. Det opplyses også om *Major Economic Forum on energy and climate*³ som inkluderer verdens største økonomier har også regelmessige møter. Her er det ingen representasjon fra AOSIS og LDC. Klimasekretariatet i Bonn har ikke kjennskap til initiativer som bygger på samme grunnlag som Grønlands Dialogen og med fokus på de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS) og sammenslutning av sårbare land.

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

4. Konklusjon

Ministerdialog i-land og u-land

Miljø- og naturressursutvalget noter at NOAK grupper er ening med grunnforutsetningen for rekommandasjonene, nemlig at for at oppnå en god klimaavtale skal det først bygges bro og tillit mellom i-land og u-land for at avstemme forventningene. Videre noteres med tilfredshet det arbeid som NOAK-gruppen har gjennomført og planlegger å gjennomføre med dette som formål.

Utvalget noterer at det ifølge opplysninger fra sekretariatet til Klimakonvensjonen, ikke foreligger planer om klimamøter på høyeste nivå med noen nøkkelaktører i de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS) og sammenslutning av sårbare land. Utvalget mener at det vil være et konstruktivt bidrag til klimaforhandlingene, at de ansvarlige nordiske ministre går sammen om å etablere ministerdialog med et representativt utvalg av ministre i i-land og u-land, med de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS) og sammenslutning av sårbare land som målgruppe.

The Green Climate Fund (GC-Fondet)

Miljø- og naturressursutvalget tar utgangspunkt i at det mest konkrete resultat av FNs klimakonferansen (COP15) i København i desember 2009, var tilsagnet om å opprette Det Grønne Klimafond. I følge sluttokument fra COP15, *Copenhagen Accord*, skulle det skaffes 30 milliarder USD i perioden 2010-2012 til fondet, og i 2020 skal det årlige bidrag ligge på 100 milliarder USD. Med henvisning til dette besluttet Nordisk råd i 2010 å re-

countries include Antigua and Barbuda, Australia, Bangladesh, Belgium, Colombia, Costa Rica, Ethiopia, France, Germany, Ghana, Indonesia, Malawi, Maldives, Marshall Islands, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Peru, Samoa, Spain, Tanzania, Thailand, Timor-Leste, Uruguay, UK and the European Commission. (Source: UNFCCC). Simple definition: An informal alliance (under the UNFCCC) of developed and developing countries which are striving for ambitious and progressive advances towards managing climate change.

² <http://www.bmub.bund.de/en/topics/climate-energy/climate/international-climate-policy/petersberg-climate-dialogue/> : The Petersberg Climate Dialogue began life in Copenhagen as a personal initiative of Federal Chancellor Angela Merkel and has since been used as a forum to build bridges in international climate negotiations. Its particular aim is to bridge the gap between implementation and negotiation so that the experience gained in the implementation of climate mitigation measures can be used to meet the challenges encountered in the climate negotiations and support the process.

³ <http://www.majoreconomiesforum.org/>

kommandere de nordiske lands regjeringer å inngå aktivt inn i arbeidet med å oppnå ambisjonen i *Copenhagen Accord* om å opprette og finansiere *Green Climate Fund* (Utvalgsforslag A 1513/miljø om oppfølging av *Copenhagen Accord*).

Nordisk Råd

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

Utvalget noterer med tilfredshet at *Green Climate Fund* er opprettet og at de tre nordiske land inngår i fondets styre. Videre, at 5 år etter COP15 er fondet ved å bli operativt. Ikke minst u-land har store forventninger til fondet som både skal finansiere tiltak til å tilpasse sårbare land til klimændringer samt tiltak til å redusere utslipp av klimagasser. Utvalget kan derfor støtte forslaget om at de nordiske land arbeider aktivt for å fremme den videre oppbygningen av *Green Climate Fund* samt bidra til finansieringen av fondet.

Utvalget minner om at Nordisk råds rekommandasjon i 2012 at å tilføre mer kapital til NDF for å støtte klimatiltak i lavinntekts-mland⁴. Her er det tale om en ordning som har operert i mange år. Nordisk råd baserte sin rekommandasjon på en uavhengig evaluering av NDFs arbeid med klimaprojekter for perioden 2009-2011 som var meget positiv til virksomheten. I meddelelse fra de nordiske lands regjeringer i 2013 ble det opplyst at de nordiske lands regjeringer ikke har ferdigbehandlet Nordisk råds rekommandasjon.

Utvalget erkjenner at med begrensede midler vil det være nødvendig å vurdere hvor midlene gir størst nytte. Det er derfor viktig å undersøke hvordan NDF, som har vist seg å fungere godt, kan samvirke med *Green Climate Fund* når det i fremtiden begynner å operere. Derfor foreslår utvalget at Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer å arbeide aktivt for å fremme oppbygningen av *Green Climate Fund*, men også å undersøke hvordan *Nordic Development Fund* igjennom sitt virke kan understøtte GC-fondets virksomhet.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Miljø- og naturressursutvalget at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer til

å sammen med Nordisk ministerråd å utvikle og gjennomfører tiltak som har som mål å fremme politisk dialog mellom et representativt utvalg av ministre i i-land og u-land for å forbedre forutsetningen for en klimaavtale i 2015

å arbeide aktivt for å fremme oppbygningen av *Green Climate Fund* samt å undersøke hvordan *Nordic Development Fund* (NDF) gjennom sitt virke kan understøtte *Green Climate Funds* virksomhet

København, 3. april 2014

Anders Eriksson (ÅF)

Anita Brodén (FP)

Ann-Kristine Johansson (S)

Brynhildur Pétursdóttir (Björt framtíð)

Christina Gestrin (sv), formann

Eeva-Maria Maijala (cent)

Lauri Heikkilä (saf)

Per Rune Henriksen (A)

Pertti Hemmilä (saml)

Sjúrdur Skaale (Jvfl.), nestformann

Steen Gade (SF)

Silvia Modig (vänst)

Stefan Caplan (M)

Øyvind Halleraker (H)

⁴ Utvalgsforslag om de nordiske finansieringsinstitusjonene; NIB, NEFCO og NDF som instrumenter i klima-arbeidet (A1569/miljø)

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

**Medlemsforslag om
Norden som brobygger mellom i- og u-land i de globale klimafor-
handlinger**

Klimautfordringen er grunnleggende et spørsmål om å unngå meget uheldige endringer i økologi og menneskenes levevilkår i alle verdens land.

De pågående klimaforhandlinger har som mål å begrense stigningen av den globale gjennomsnittstemperatur til 2 grader. Samlet sett vil foreliggende nasjonale planer (hvis de blir gjennomført) i beste fall sikre at temperaturen ikke overstiger 3,6 grader. Med andre ord, det er lang vei til 2-graders-målsetningen, og tiden til å kunne oppnå det er ved å renne ut. Verden er med andre ord ved å løpe ut av tid til unngå farlige endringer i jordens klima.

Norden står for en brøkdel av de globale utslipp. EU alene står for kun 11 % av de globale utslipp av klimagasser og den andel er fallende. En løsning krever at alle land er med. Det viktigste mål for de nordiske lands klimapolitikk er derfor å få resten av verden med i en global avtale, som kan stoppe de farlige endringer av jordens klima. Norden kan fungere som en modell for det som er mulig å gjøre, vise veien og utnytte alle opsjoner til aksjon, som er farbare uten en global overenskomst. Men Norden kan også påta seg en spesiell rolle som brobygger mellom i- land og u-land.

Et vesentlig hinder i klimaforhandlingene er kløften mellom industriland og u-land hva angår forventninger om finansiering av klimatiltak i u-land. Dette var meget tydelig på siste COP i Polen. På COP15 i København i 2009 ble det konkludert at fra 2020 skulle det være tale om 100 milliarder USD om året. Som oppfølging er det nå opprette et fond, *The Green Climate Fund*⁵(GC-Fondet). Hvorfra de 100 milliarder USD til fondet skal komme fra er uklart. Flere i-land hevder at størstedelen vil måtte være fra private kilder mens u-land presser på direkte bidrag fra regjeringene i i-landene.

Hvis det ikke finnes løsning på disse uoverensstemmelser er det risiko for at målsetningen om avtale i 2015 ikke kan oppnås.

⁵ <http://gcfund.net/home.html>

Globalt har de nordiske land hver for seg relativ sterk posisjon innenfor u-landsbistand og nyter en god anseelse bredt i verden av den grunn. Det er også tale om små land uten mistanke om geopolitisk agenda. Samlet som Norden vil de enkelte lands styrke bli mangedoblet. Denne styrkeposisjon bør utnyttes til å forbedre forutsetningen for finansieringen av GC-Fondet, og dermed bane veien for en klimaavtale i 2015. De nordiske land bør både skape klarhet om egne bidrag til fondet og presse på andre i-land, spesielt innen EU, til å gjøre det samme.

De nordiske land bør også utnytte sin samlede styrkeposisjon til å fremme dialogen mellom i-land og u-land om hva nødvendige tiltak for å oppnå 2-gradersmålet er, og hva som er realistiske forventinger til den kommende klimaavtale i 2015.

I forkant av COP15⁶ i København 2009 sto den danske regjering i spissen for den såkalte Grønlandsdialog, som hadde som formål å fremme gjensidig forståelse og tillit. Selv om resultatene av COP15 ikke ble som håpet, vurderes Grønlandsdialogen som et konstruktivt bidrag til å skape gjensidig forståelse for klimautfordringen og hvordan den kan løses. Tilsvarende tiltak i forbindelse med Baselkonvensjonen og Londonkonvensjonen sikret fremskritt i de nevnte konvensjoner i 1990erne og 1980erne. Det er tilsynelatende ingen som har tatt likende initiativ som Grønlandsdialogen i forkant av COP 21 i Paris i 2015.

I forventning av at det vil bidra til bedre forhandlingsresultat foreslås at de nordiske land sammen tar initiativ til at det avholdes klimamøter på høyeste nivå mellom de ansvarlige nordiske ministre og noen nøkkelaktører i andre land. Som første prioritet bør møtet inkludere representanter for de minst utviklede land (LCD), de små øysamfunn (AOSIS) og sammenslutning av sårbare land. Andre viktige aktører som Basic landene (Brazil, Syd-Afrika, India, Kina), EU og USA bør også inndras og orienteres.

De land som er mest sårbare overfor klimaendringene bør inngå i forberedelsen av det foreslåtte møtet, for dermed å sikre at agendaen tar utgangspunkt i de utfordringer som disse land står overfor. For å maksimere effekten bør dialogen gjennomføres i god tid innen COP20 i Lima i 2014.

Nordisk ministerråd har et veletablert samarbeid om klimaforhandlingene som er forankret i Den nordiske arbeidsgruppe for globale klimaforhandlinger (NOAK). Arbeidsgruppens hovedoppgaver er å forberede og medvirke til gjennomføring av undersøkelser og prosjekter, forberede relevante møter samt tilrettelegge konferanser, som kan understøtte de nordiske klimaforhandlers posisjon i de globale klimaforhandlinger. Gruppens overordnede mål er å bidra til vedtagelsen av en global klimaavtale med bindende og ambisiøse mål. Gruppen har gjennomført flere analyser som kan være nyttig i forhold til å styrke og tilrettelegge dialogen mellom i-land og u-land.

På bakgrunn av ovenstående foreslås at Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer til

å sammen med Nordisk ministerråd å utvikle og gjennomfører tiltak som har som mål å fremme politisk dialog mellom et representativt utvalg av ministre i i-land og u-land for å forbedre forutsetningen for en klimaavtale i 2015

Nordisk Råd

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6

⁶ COP15 står for 15 "Conference of the Parties". Det er tale om COP til FNs klimakonvensjon (UNFCCC).

å arbeide aktivt for å fremme oppbygningen av *Green Global Climate Fund*

København, 6. januar 2014

Steen Gade (SF)

Nordisk Råd

A 1612/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

Bilag:
Medlemsforslag

J.nr. 13-00373-6